קבלה · רמח״ל

# כללי פתחי חכמה ודעת

רבי משה חיים לוצאטו [הרמח"ל]

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# כללי פתחי חכמה ודעת

רבי משה חיים לוצאטו [הרמח"ל]

מקור הטקסט: ובלכתך בדרך

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כללי-פתחי-חכמה-ודעת/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

# תוכן העניינים

**כלל ראשון - כוונת הבריאה** ..... 4
**כלל שני - מהות הספירות** ..... 4
**כלל השלישי - התפשטות הספירות** ..... 5
**כלל רביעי - התלבשות הפרצופים** ..... 7
**כלל החמישי - יציאת הנפים** ..... 7
**כלל ששי - ההנהגה** ..... 9
**כלל שביעי - התעוררות התחתון** ..... 10
**כלל שמיני - ענין הסיטרא אחרא** ..... 11
**כלל תשיעי - הגלות והגאולה** ..... 12
**כלל עשירי - השכר והעונש** ..... 13

## כלל ראשון - כוונת הבריאה

מה שנודע לנו מכוונת המאציל ב"ה בזה, הוא, כי ברצותו להטיב רצה להמציא נמצאים שיקבלו טובו. וכדי שיהיה הטוב שלם, צריך שיקבלוהו בזכות ולא בצדקה, שלא יהא הבושת פוגמו, כאוכל את שאינו שלו. וכדי שיוכלו לזכות, המציא מציאות אחד שיהיה צריך אליהם להתקן, מה שאינו צריך הוא, ובתקנם אותו - יזכו, והוא מציאות הספירות, כי הם מציאות אחד כמו מחברת צינורות, שבעמדה על תיקונה כראוי, ממשיכים השפע מן המאציל אל המתקנה. וזהו זכותו שהקים חפץ המאציל ב"ה, שחפץ שיקבלו נמצאיו את טובו:

## כלל שני - מהות הספירות

מהות הספירות הוא מציאות רוחני ונעלם, לא יושג מהו, כאשר לא יושג מהות מאצילם, כי הם התפשטות חלק מאורו המתפשט בפעולותיו, לפעול כל דבר על מכונו, להטיב או להפך, ברוב המדריגות המשתלשלות ויורדות לפי גזירת החכמה על כוונת הבריאה. פירוש - כי אין המאציל פועל בנמצאיו בכל כוחו, רק בחלק משוער, לצאת הבריאה באותה התכונה שחפץ אותה. ואותו החלק הפועל - יפעל בהדרגה, כח אחר כח, עד עמוד הדברים בגבולם כראוי אל מקבליהם. והכוחות האלה הם הספירות הנמצאות במציאות ממשי תמידי, כי הנהגתם והשפעתם צריכה להיות כן על פי כולן בכל רגע. ונמצא, שאין הספירות דבר נבדל מהמאציל:

הספירות האלה אינם בעלי תפוס מקום, ועל כן אין גבול למעמדם, ולא נזכר בהם גבול אלא להתפשטות ממשלתן והנהגתן. וטבע המאורות כל אחת שונה מחברתה, והיא פועלת פעולה בתחתונים משונה מפעולת חברתה. וכן כל המאורות הפרטים הנמצאים בהם, כמו שנפרש עוד בס"ד, פעולתן משונה פעולת איש מחבירו, כי יש מרבה השפעה ויש גורע, יש מחזיק ויש מחליש, וכן כל הפעולות הנמצאות במציאות:

ועיקר תכונתם הוא המזג מן החסד הדין והרחמים, הם שלוש מידות שבהם מנהג הקב"ה את עולמו. החסד הוא המשפיע ברוחה; הדין הוא המונע והסותם מאוד; הרחמים היא המידה הממוצעת. ומן השלוש האלה מורכבים כל המאורות, אלא שבאחד גובר יותר החסד, ובאחד יותר הדין, ובאחד יותר הרחמים, ולא נמצא בכל המאורות מזג דומה לאחר לגמרי:

## כלל השלישי - התפשטות הספירות

התפשטות הספירות הוא בשני מינים - התפשטותן זו מזו במספר, והתפשטות כל ספירה למאורותיה. התפשטותן זו מזו. שכל המציאות הנברא הוא כללות אחד, כולל בעצמו כל חלקי הבריאה ההיא, שהוא השורש לנמצאים הנבדלים הנקראים ענפים, כמו שנפרש עוד בס"ד. והנה התפשטות המציאות הזה הוא החידוש הראשון יש מאין, כי לא נמצא ההתפשטות הזה, לפי שלא נמצא עדיין מי שצריך לו. וכל הענפים שהם הנבדלים הם יש מיש, כי כולם יוצאים מן השורש אשר להם בספירות האלה. נמצא זה המציאות כלל אחד, ומתחלק לחלקיו, ועם כל זה תמיד הוא כלל אחד, ואין הבדל מציאיות נפרדים. ונתפשטו חלקי המציאות הראשון, תחילה כל אחד גבוה במעלתו מאשר תחתיו, אחר כך כל חלק שנתפשט חוזר ומתפשט בחלקיו הפרטים, וכן כולם עד אין תכלית. והתפשטות חלקיו נקרא גילוי כח, פועל פעולה בתחתונים שאין חבירו פועל אותה. ונמצא ההתפשטות הראשון לעשר ספירות, והשני גם כן לעשר, וכן עד אין תכלית. ובהתפשטות זה נמצאו דרכים רבים, כל חלק קטן מחלקי המציאות הזה כולל בעצמו תמיד בהתפשטות השני - עשר. וזה יחוד וקשר הנמצא בהן להיותן אלקיות, שלא יפול בהן פירוד, כי לכן תמיד בכל חלק קטן ימצא כח הכל. אך גילוי הכוחות לפעול בבריאה או בהנהגה אינה כך בלתי בעל תכלית, כי יהיו הנבראים גם הם כן, אלא אף על פי שבמהותם הם כך, בהיגלותם לפעול לא נגלה רק מה ששיער המאציל ב"ה שצריך הוא, עד שתצא הבריאה באותה התכונה שהיא, לא פחות ולא יותר. וזה היה בין בכלל ובין בפרט, פירוש - התפשטות ראשון ושני, כי כל מאור מתגלה פועל פעולה מיוחדת, ולהעמיד הבריאה כאשר היא - צריך שלא תמצא בה פעולה אחרת יותר, ולא תחסר פעולה ממה שיש:

אך שיעור הבריאה הוא, שירד האור בכוחו ירידות מודרגות שיעור כל כך שיוציא בריאה אחת ראויה לקבל יצר הרע, וראויה גם כן ליצר הטוב, להיותה בעלת בחירה, והיא האדם. ואל זאת הנקודה נמשכו כל הקוים בכל הבריאה כולה. כי מן הראש מתחילים הדברים ויורדים בהדרגה בהשתלשלות אחת, והשינוי בחלק אחד פועל בכל, מה שיפעל. נמצא, שלא גילו הספירות כל כוחותיהן, רק אותן שנגזרו. וכללות המאורות הפרטים הם תרי"ג ראשונים, ובהם עצמם פרטים אחרים, מה שנגזרו לצאת כמו כן. ודע שגילוי המאורות אינו מחויב בספירה, לכן אפשר להימצא פעמים בכל גילוים, ופעמים לא בכולו. וגם ימצא בהם גילוי חזק מגילוי, פירוש - שיהיו האורות מאירים ביותר כח או במעט. כי בהיות כל מאור כולל עשר, אפשר לו להאיר באור כל עשר ספירותיו או

באור מקצת ספירותיו, ואור החסד שבחכמה יהיה גדול מאור הנצח שבה, על כן לפי הספירה המאירה במאור יתן אורו:

והעשר ספירות עצמן יכולות להיגלות בגילויים שונין, ועל כן נזכר בהם ספירה ופרצוף, כי בהיגלותם לפעול לפי צורה אחת כללית - הם ספירה, ובהיגלותם לפעול מגולות הפרטים יותר - הם פרצופים. ובדרך הזה מציאות העשרה מתחלק לחילוק אחר, והוא חמשה פרצופים. כי עשרה הם השרשים הראשונים, שכך מתחלק המציאות ראשונה, אחר כך בעשות הפרטיות נתחלקו לחמשה; כי השלשה ראשונים חילקו פרטיהם בשוה, כל אחד תרי"ג לבדו, ואז נקראו פרצופים חלוקים; והששה נתחברו יחד, ובין כולם הוציאו מספר תרי"ג פרטים; והעשירית הוציאה גם היא לבדה גילוי פרצוף אחד. ובאמת, שכל הבחינות והצורות שיכולות להמצא בהם - פעולתם שונה ומיוחדת, ולכולן נמצא מקום בבריאה, ועל כן כולן נמצאו כל אחת לבדה במדריגות שונות. וכל חילוקי צורות אלה - מקומותם וזמניהם בשיעור כוונת הבריאה הם משוערים, שאם אחת מהן היתה בדרך אחר לא יצאה הבריאה כך:

הפרצופים האלה יוצאים זה מזה, וכן הספירות, כי כל עליון עילה לתחתון, וכוחות פרטים מן העליון יפעלו יותר בהוצאת התחתון, כי יעמידוהו הם באותה התכונה שלא היו מעמידים אותו אחרים. והכוחות האלה יהיו אחדים או רבים כפי גזירת הרצון, כי כוחות שונים, ולכולן פעולה, יתקבצו להוציא התחתון, או להוציא בו פעולה וגילוי. ונמצא במאורות בחינות שונית, כי יש הכח היותר דק ונעלם, ופעולתו גם כן חזקה יותר; ויש כח שההארה כבר נמעטה בו, ועל כן הוא מושג יותר. ונקרא הראשון פנימיות והשני חיצוניות, הראשון עליון במעלתו, והשני תחתון ממנו. ועל כן תמצאנה מחברות רבות וזיווגים גדולים בענין חיבור שני מיני כוחות אלה זה בזה, כי העליון נותן כח בתחתון, והוא צריך להתפשט ולהתחבר בו בדרכים שונים כאשר ידעה החכמה הגוזרת, עד עמוד המאורות בתכונה הצריכה, וכמה שמות אחרים נזכרו במאורות, הכל לפי טבען ופעולתן. וכל הקדושה נקשרת בקשר יחוד אלקי, שאי אפשר לקחת חלק ממנה בלא הכל, כי כולה קשורה כאחד דבוקה כגווני השלהבת:

ותדע שהספירות העשרה או החמשה פרצופים נבראו בתחילה בכח גדול מאוד מאוד, עד שאין התחתונים יכולים לעמוד בהשפעתם, וגם לא יוצאים מהם בסדר מדריגה. על כן חזרו ונתפשטו בדרך השתלשלות, לא בדרך גילוי פרטיות; ונתפשטו מן העשרה עשרה, ומן החמשה חמשה, שהם כמו הראשונים אלא שכוחם נתמעט, והשפעתם אינה כל כך חזקה. ולכל כלל עשר ספירות שוות בכוחן נקרא עולם. ונמצאו הראשונות נעלמות

לגמרי, ונקראו עולם האין סוף, ובהשתלשלות השני נקראו אצילות, ששם נודע יותר חילוק פרטיהם, ונקרא שורש יותר מגולה לתחתונים. ומשם והלאה נמעט אורם עוד הרבה, ומתחילים להוציא ענפים, ולפי מיעוט אורם כך מקטין ערך ענפיהם, ומושפלת מעלתם עד העולם השפל הזה. והמרחק שבין מעלת עולם לעולם גם הוא משוער תמיד בגזירת החכמה לפי תכלית הבריאה. וכל מציאות הספירות מראש התפשטותם ועד סופם - הכל מציאות אלקי דבק במאצילו שלא נפרד ממנו. רק הענפים בכל מקום שהם, הם הנפרדים מן המציאות, ונופלים תחת מקרי המקום והגבול:

## כלל רביעי - התלבשות הפרצופים

כל שורש - ענפו מכסה עליו, והכיסוי הוא הסתירו מן התחתונים, וזה למעט ההארה. כי כל ענף פחות משורשו, והשורש מתלבש בענפו להיות לו לנשמה להחיותו ולהניעו. אך לא כל השורש מתלבש כך בתוכו, אלא חלק ממנו, וחלק עומד חופף עליו ומחזקו לפעול כמו כן. והאמת, כי אין העליון מתלבש בתחתון רק בחלק התחתון שבו, כי כן ערכו אליו. ונמצא היות התחתון כערך חלק עשירי מחיצוניות העליון. הרי כמה יורדות המדריגות זו מזו:

ההתלבשות הזה אינו כמו בקיעה, אלא התפשטות פנימי, כנשמה שזכרנו בגוף ההולך ומתקשר בחלקי המלביש, והיו לאחד. ועל ידי ההתלבשות הזה, אחר שהוציא העליון את חיצוניות התחתון היוצא ממנו, נכנס הוא, ונותן בחיצוניות הזה את החלק הפנימיות הראוי לו, וזה נקרא מוחין:

## כלל החמישי - יציאת הענפים

אחר שנתפשט המציאות הדבק במאצילו מראש ועד סוף, כפי הכוחות שנתגלו בו - כך יצאו ממנו בריות נפרדות, בתת המאציל כח לכל כח להוציא תולדה. והתולדה מקבלת צורה אחרת בהיותה נפרדת מן השורש, אבל הצורה הניתנת לה - לפי הכח הנותנה היא. ותדע שכל כוחות המציאות, כמו שנמצאו בהם בחינות רבות, כן יוציאו תולדות רבות משונות זו מזו, לפי הבחינה שבה הוציא התולדה ההיא. וזהו שפירשתי לך כבר, איך המאורות יכולים להאיר באור כל הספירות שבהם, ובאור מקצתם לבד. ועל כן לפי בחינת ההארה יוציא התולדה:

וכלל התולדות מתחלק לשני מינים - גשמים ורוחנים. הגשמים הם הנופלים תחת חושינו, והרוחנים - את שאינם נופלים. הגשמים מתחלקים אח"כ לסוגים רבים,

והסוגים למינים, והמינים לפרטים. אך הרוחנים אינם מתחלקים אלא לשני מינים, והם המלאכים והנשמות. והכל יוצא משורש משונה אשר לו במציאות הקדוש. והנה הגשמיות והרוחניות נמשך מן המקום, כי התולדה שירדה כל כך מדריגות עד שהגיעה אל עולם השפל, שם נתעבה דקותה ונתגשמה; והתולדה שלא נתרחקה כל כך - עמדה ברוחניותה:

והעיקר בתולדות הוא האדם, הנבנה מגשמיות ומרוחניות. כי הנשמה שלו היא כללות תולדת כל השרשים כולם שהוציאו תולדותיהם בחיבור אחד, ובאלה התולדות נתנו כל השרשים הכח היותר חזק שאפשר להם לתת לפי הנגזר מן החכמה. ונמצא כללות כל הנשמות - נשמה אחת לבד, וכפי חילוקי השרשים כך הם חילוקיה. אחר כך נתפשטה לפרטיה. וכיון שבתחילה היא אחת, אלא שאחר כך היא מתחלקת, על כן כל נשמה כלולה מן הכל, ואין לך נשמה שאין בה כללות כל הכוחות כולם. אלא שעם כל זה, לחלק הראשון מן הנשמה הכללית נקרא כתר שלה; על כן לאותו החלק נאמר - נשמה הבאה מן הכתר, מפני שהוא חלק מה שנתן הכתר באותו הכללות; אבל כבר היא כוללת בעצמה את הכל, כי בקשר אחד יצאו כולם:

והמלאכים ושאר הבריות אינם כן, אלא כל הספירות כמו שנתנו חלק בתולדה היוצאת מקיבוצם, כך כל אחת הוציאה תולדות לעצמה. וכל הבריאות הגשמיות הם תולדות מן הספירות לפי שינוי בחינותיהם בהארתם. וכיון שירדו ונתרחקו כל כך, עד שעמדו בעולם השפל - נתגשמו. והמלאכים הם תולדות הספירות גם כן, ושומרי משמרת שרשם, וכפי המקום שעמדו בו - כך היו במעלת רוחניותם. וגוף האדם הוא כמו הנשמה, שהוא גם כן תולדת הקיבוץ מקביל לנשמה, אך אחר רידתה התרחקה עד שנתגשמה, מה שאין כן הנשמה. וכל שאר הגשמים מתחלקים למיניהם לפי חילוק השורש המוציאם. כי בהאיר המאורות בבחינה אחת - יוציאו כולם הדומם. פירוש - אם יאיר אחד מן המאורות רק בבחינה היותר שפלה וחיצונה שבו, שהיא מלכות, תהיה התולדה דומם. אך בהיות פרטי המאור רבים, על כן כל פרט ממנו שיאיר בבחינה זו - תהיה התולדה דומם, וכן שאר המאורות. ועל כן ימצאו דוממים רבים, כולם מיני סוג אחד; וכן האחרים - צומח וחי. והמלאך שיצא גם כן מן הכח ההוא, אלא שעמד במקומות העליונים שאין שם גשמיות, הוא יהיה הממונה על הדבר ההוא. ונמצא, לכל נמצא שורש במאורות וממונה במלאכים:

אך הצורה הניתנת לדבר הגשמי, כבר אמרתי, שהיא גם כן לפי הכח הנותנה. וזה, כי כל מה שנמצא למטה, בין בכח בין בפועל, צריך שימצא לו שורש במאורות. ולכן גם

הסגולות המקריות גם להם ימצא שורש למעלה. כי בהאיר מאור אחד בסגולה אחת, פירוש - שמאיר לפי תנועה שלוקח מפרטיות אור אחד, יקרא אורך; ובסגולה אחרת על דרך זה יקרא רוחב, וכן כולם. וכל הסגולות המחוייבות בנושאים למטה - מחוייבות בהארות למעלה. והכל הולך להעמיד הבריאה על תכונתה הפרטית. ושיעור התפשטות כוחות הסגולה הם שיעור כוחות התולדה למטה, עד שנמצאו כל חלקי השיעור כוחות מצורפים בין בזמן ובין במידה. ובהאיר מאור אחד להוציא תולדתו - בסגולות פרטיות ובשיעורים פרטיים הוא מאיר. וחיבור אלה הענינים מוציא הצורה בתולדה הגשמית, כי כל צורה מהקבלת חיבור חלקיה היא נעשית. וכיון שאין הארה דומה לחברתה, גם צורה לא תדמה. ומחלקות הבחינות הראשיות מוציאות הנמצאים למחלקות מיניהם, ופרטיות הבחינה הפרטית נותנת הצורה אל האיש, פרטית לעצמו:

## כלל ששי - ההנהגה

ההנהגה היא קיום כל הנמצאים, שכל הכוחות שהוציאו התולדות ישובו להשפיע להם חיות, להתמיד התקיימם. וזה השפע ניתן בכוחות עצמם מהמאציל, כי הוא העושה הכל. והשפע הוא חיות נמשך בהבטת השרשים אל ענפיהם, שבה מתקיימת התכונה אשר לענף והחוקים שהוחקו במציאותו. אך גם זה השפע צריך שירד בהדרגה מכח אל כח, כמו שהיתה הבריאה, כי צריך להשתוות אל מקבליו. אך האמת, ששני הפרצופים האחרונים, הנקראים זעיר ונוקביה, הם הם שנעשו להיות שורש מנהיג לכל התחתונים. וכל הקודמים אינם אלא הדרגת כח, לבוא מראשית הכה החזק מאוד עד אותו השיעור הראוי להיות השורש הזה. ועל כן שם נמצאו כל הדברים שהזכרנו ביציאת הענפים, כי יצאו מהם ענפים לפי פרטות בחינותיהם מה שיש בהם, ומה שפועלים בהם העליונים מהם, ולא היו שנים אלא להיות בהנהגה כח חסד וכח דין, כדי שיהיה העולם עומד על מכונו. ונמצא שתרי"ג המאורות, אשר הם כללות פרצופיהם בכל פרטי בחינותיהם, הם השרשים לכל הבריות. ועל כן הם צריכים גם כן להמציא להם השפע שהם צריכים, ושפע הזעיר אנפין יהיה נמשך ברחמים, ושפע הנוקבא בדין. אבל כדי שתצא ההנהגה בהסכמה, צריך שיתחברו שתי ההשפעות ביחד. וכדי שיצא השפע בשיעור שצריך למקבלים, לא פחות ולא יותר, צריך שיהיו המאורות באותה ההכנה שיוכלו להשפיע בשיעור זה, שלא ימצא בהם לא דין מתחזק עד שימנע ההשפעה וימעיטה, או חסד יותר שירבה אותה וירחיבה. על כן לא תימשך ההשפעה רק אחר שלימות האורות הצריך, פירוש - גילוי מאורותיהם וחיבוריהם, אם חסדים, אם מוחין, אם אורות. ובהיות הכנת

המאורות בשיעור הצריך לבד - גם ההשפעה תהיה הצריכה לבד. ובהיות הכנתם יותר - גם ההשפעה תהיה יותר. וענין זה הוא עליית המאורות במדריגתם, להיות במדריגה גבוהה וחזקה יותר מאשר הם במעמדם התמידי. והשפע יוצא מכל התרי"ג מאורות, מהכח שמקבלים מהמאציל:

ונמצא, שצריך תמיד לזה כח חדש, כי הראשון יצא לפעולתו, והוא הכח היוצא מכולם לינתן לתולדות כולם. וזה השפע נמשך בפרצוף עצמו בהדרגה, פירוש - על ידי פנימיותו, ומפנימיותו נמשך אחריו בכל החיצוניות גם כן. ואז מן הכל נמשך כח זה ומתקבץ כולו במקום אחד, שהוא היסוד, ונעשה שם קיבוץ השפעה רחבה ככל בריות העולם. וכל בחינות המאורות נמצאים כאן בבחינת הנהגת חסד מצד הזכר, וכמו כן נמשך ממש מצד הנקבה בהנהגת הדין. ואחר כך יוצאת השפעת יסוד זעיר אנפין אל יסוד הנקבה, ששם קיבוץ השפעתה גם כן. ושתי ההשפעות מתחברות ביחד, עד שתצא ההנהגה בהסכמה, כמו שביארנו:

והנה השפע צריך שיוכן עוד, שיהיה ראוי להתקבל ממקבליו, ופעולות רבות צריכות לו, פעולה לחווזק, פעולה לשמירה, פעולה להדריכו אל מקומו, וכן כמה פעולות אחרות, כל אלה נמשכות ממאורות פרטיים העומדים לזה ביסוד הנקבה. וכיון שהוכן בכל אלה, יצא מן הנקבה, וינתן.אל המשרתים לפעול בו כמצווה עליהם. וכפי התחזק מאור אחד לפעול, כן יהיה השפע הנמשך [אל] הכל, כי כולם מסכימים. אך סיבת ההתחזק יהיה לפי גלגולי הזמן או מעשי התחתונים, ויהיה הארת כל המדריגות לפי שליטתו, שלא תדמה הארת חסד בשליטת התפארת אל הארתו בשליטת הנצח, וכיוצא. אך הכל בהסכמה אחת בכח היחוד העצום. וכל כח השפע לוקחו זעיר אנפין, וכן הנוקבא, לפי ערך מדריגתם, ממדריגה למדריגה עד מלפני המאציל ב"ה, וזאת היא ההנהגה התמידית. ואם תתחזק פעולת העליונים בזעיר ונוקביה לפי ערך מדריגתם העליונה, תמצאנה הפעולות הוץ לטבע לפי הארת העליונים האלה:

## כלל שביעי - התעוררות התחתון

התעוררות התחתון הוא מה שמתעורר השורש מכח פעולת הענף בו. ונמצא שההנהגה היא פעולת השורש בענף, והתעוררות התחתון - פעולת הענף בשורשו. והענין, כי בהיות הקציאות נמשך מן הראש ועד הסוף, הכל בקשר אחד, על כן בחשוך פניו העלול להתקשר בעילתו, גם העילה ההיא תהפוך פניה לעילה אשר עליה, עד הגיע הדבר. אך עילת כל העילות ב"ה. ובהתקשר כל העלולים בעילה הראשונה, אז תשפיע היא

אל עלולה הראשון, כי כל הנקשר בעילה הראשונה הוא מתחזק בחיות שיקבל מחדש בכח התקשרו זה, כי בחיים הוא נקשר. והעלול הראשון ישפיע לשני, וכן כולם בסדר ההנהגה. והאמת, כי הדבר הזה עשאו המאציל למען שית הבחירה באדם. כי לולי זה, היה השפע נמשך תמיד מן העליון לתחתון, ורצה שימתין העליון בקשת התחתון ממנו, והתקשרו בו, לתת מקום אל מעשי בני אדם לפעול בספירות, כאשר נבאר עוד בס"ד בענין השכר והעונש. כי לא יכון שינוי וחסרון השפעה במשפיע, אבל החסרון יהיה מן המקבל, אם לא יהיה מוכן ונקשר במשפיעו:

## כלל שמיני - ענין הסיטרא אחרא

בבריאות הנפרדות רצה הקב"ה שתמצא בריאה אחת שעל ידה יהיה מציאות לבחירה, כי כל המאורות, וכן הענפים, כשאין להם מונע, בטבעם הוא להיות מתקשרים העלול בעילה. והמלאכים שאין להם מניעה - נקשרים תמיד, אך זה הענין לא יניח שכר ועונש, כי בהיות ההתעוררות התחתון שווה - גם ההנהגה תהיה שווה. על כן רצה המאציל שתימצא בריאה זאת אשר בחוקה היא המניעה והפירוד, שבכל מקום שתימצא תגרום להפריד מי שהיה מתחבר זולתה; ובהפרידה - תחסר ההשפעה מפני חסרון ההתעוררות; ובהסתלקה, שלא תפריד, תרבה ההשפעה מפני כשרון ההתעוררות:

זאת הבריאה נמצא בה כמו מציאות וענף, כי היא בריאה נעשית ממש לעומת התפשטות המציאות הדבק הקדוש. רק שמציאות זה האחר הוא עבד למציאות הקדוש, כמו שאר הבריאות והמלאכים, כי הוא עלול ולא עילה, נפרד ולא דבק. אך כדי שיוכל לפעול בכל החלקים אשר ניתן בהם הבחירה, לכן הוצרך שיהיה בריאה כך כוללת, ונמצא בה דוגמא למה שנמצא במציאות הקדוש. ומקומות נמצאו לה לינק, כי זולתי זה לא תתקיים אפילו רגע אחד, והן מקומות דין וגבורה, כי טבעה דין חזק, מונע וסותם. וניתן לה כח לפתות בני האדם, והיא משתדלת להפריד הנשמות מן השורש. ואיך היא מפרדת ? - להיות הנשמה נקשרת בשורשה היטב, צריך שיהיו בידיה מעשים טובים, התורה והמצוות, שהם מקבילים לחלקי הגוף והנשמה, ולחלקי השורש כמו כן. וכל מצוה שתעשה הנשמה - נקשר אותו החלק המקביל למצוה אל שרשו באותו החלק עצמו. והס"א משתדלת לפתות את האדם לסור מזה הדרך, ואז נפרד הוא משרשו, וחסר ההתעוררות הטוב:

ומציאות הטמא הזה מתחלק לעומת מציאות הקדוש לעשר ולחמשה. והענפים הם מלאכי המשחית ונשמות אומות העולם. וגם בעולם הגשמי נמצאו לה דברים, והם

הדברים הטמאים והמזיקים. ויניקת הס"א היא בשיעור מה שצריך לה להתקיים לבד. ואם תתחזק ע"י המעשה הרע - תתגבר ותינק יותר. ותתגבר המניעה לפי ערך המעשה, שכל אלה הדברים כבר סידרם המאציל ב"ה שבעוון פלוני תצא כל כך יניקה אל הס"א, יותר ממה שהיא רגילה. ובכח היניקה מתגברת ומפרדת ומונעת אור הספירה ההיא שבה תלוי המעשה שלא יתפשט, כי האור שהיה צריך לבוא אל חלק הנשמה החוטאת מן השורש המקביל לו, משם נוטלת הס"א, ואז היא שולטת ומתפשטת על החלקיההוא בנשמה, ומפרדת אותה, וגורמת חסרון ההשפעה בחסרון התיקון, כאשר זכרנו. והקליפה הזאת יושבת היא במקום אשר הוחק לה, ובהיות האדם חוטא תתעורר בקיטרוג, והוא תביעה שתובעת ממקומה מי המציאות הקדוש - היניקה הראויה לה לפי החטא. ובכח מידת הדין שהושמה לדון אמת - מקטרגת. ואינה שקטה עד שהמאורות נסתם אורם, אותם שהמעשה תלוי בהם. ונמצא החסד נשפל, והדין גובר, וגורם הקלקול בכמה מאורות אשר להם קשר וחלק במעשה ההוא. נמצא, שאם הקליפה מתחזקת לעבור תחומה - זהו הקלקול במאורות, ואם היא משתעבדת בגבולה - אז מאירים מאורות הקדושה כראוי:

## כלל תשיעי - הגלות והגאולה

השכינה היא העיקרית בפעולת ההנהגה בתחתונים, והיא המשתלמת באורותיה, או הנגרעת ראשונה על ידי מעשה התחתונים. ואחר הפגם הנעשה בה - נפגמים שאר המאורות, כי מתקלקלים הדברים. ויש שני מיני גלות, גלות הענפים, שהם הנשמות והמלאכים, וגלות כביכול לשורש עצמו, פירוש - לשכינה. וזה, כי המציאות הקדוש אינו תופס מקום, כמו שביארנו, רק המקום הוא לנפרדים, אלא שנמצא ומתגלה במקום. והנה מקום גילוי אור השכינה בתיקונו הוא ממקום כבודה באצילות עד ארץ ישראל. אבל כיון שהיא גולה - הגילוי לא נעשה שם, אלא במקום אחר ששם מצב הקליפות. ולא כל אורותיה מתגלים שם, רק חלקים מהם, והם מתגלים בתוך הס"א. חלק כאן וחלק כאן, לפי פרטות המדריגות:

והנה בהיות המאורות.האלה גולים - משם משפיעים לישראל, אך השפעתם חסרה מאוד מכח קיטרוג הס"א הסובבת, שכבר ניתן לה רשות ליהנות ולינק מהמאורות האלה העומדים שם, יניקה הראויה לה לבד, אבל שבהן היא מתחזקת ומחזקת מדריגותיה כנגדם, וגורמת סיתום למאורות עצמן, ומושלת על ישראל. ואחר זה מתקלקלים כל הדברים, כי אפילו המאורות הנשארים במקומם, אלא בצמצום הם מאירים, והדין

מתגבר בהנהגה תחת החסד, וההשפעה נמעטת בקלקול הצינורות. ובגאולה תחזור השכינה במקומה, והטומאה תכלה, ויהיה הכל ברווחה בתיקון ההתעוררות כראוי:

## כלל עשירי - השכר והעונש

השכר והעונש בעולם הזה ובעולם הבא. בעה"ז הוא יתרון השפעה או חסרונה בדברים הצריכים לבני האדם לפי מציאותם. כי כך סידר המאציל ב"ה המצוות לעומת חוקות שמים וארץ. כי במאורות הפועלים הדברים ההם - נתלים המעשים. ובהעשות המעשה הטוב תרבה ההשפעה לצורך אותן הפעולות התלויות שם, ותימשך ע"י המלאכים מביאיה, להגיע הפעולה עד למטה. והעונש להיפך ע"י [מלאכי] המשחית הסותמים הטוב ומגבירים הלחץ והצרה:

אבל השכר והעונש בעוה"ב הוא בדרך אחרת, כי העונש הוא בגיהנם, מקום הקליפות, ששם תיכנס הנשמה להיפרד ממנה הקליפה שנתדבקה אחריה במעשיה הרעים. ושם סובלת עינוי גדול בהמנע ממנה כל אור, וצער רב תסבול בהידבק בה הס"א, שהוא צער אליה כנשיכת הכלב, עד שתיטהר:

אבל השכר בגן עדן, מקום מעמד הנשמות, הוא יסוד הנקבה, ששם יושבות ומתעדנות בזיו המתגלה, ומקבלות השפעה חזקה לקיומן. וענוגן הוא השגת השורש והתדבקן בו. אבל הגוף באותו המשך הזמן יושב ונצרף בעפר, להסיר גם ממנו הס"א, עד קומו להתעדן עם הנשמה בחידוש העולם בדרך אחר, שתהיה ההשפעה רווחה שלימה ונצחית לעדי עד: